

Den 17. november 2016
MFVM 164

NOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om ændring af miljømærkekriterier for EU-miljømærket håndopvaskemiddel og rengøringsmiddel (komitesag)

Resumé

Forslaget til revision af EU miljømærkekriterier til håndopvaske- og rengøringsmidler forventes til afstemning i EU miljømærkekomiteen d. 25. november 2016. Med forslaget skærper Kommissionen en række krav til håndopvaskemidler og rengøringsmidler, fx nedbrydelighed af tensider, og indhold af konserveringsmidler, herunder fastsættes en grænseværdi for konserveringsmidlet methylisothiazolinon på 50 ppm.

Forslaget vurderes at påvirke miljøbeskyttelsesniveauet positivt. Forslaget vurderes ikke at have væsentlige økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner, kommuner eller erhvervslivet.

Forslaget forventes til afstemning i miljømærkekomiteen d. 25. november 2016. Regeringen agter at stemme for Kommissionens forslag.

Baggrund

Kommissionen har den 26. oktober 2016 fremsat forslag om reviderede EU miljømærkekriterier til hhv. håndopvaske- eller rengøringsmidler. Forslaget har hjemmel i artikel 7 og 8 i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 66/2010 af 25. november 2009 om EU-miljømærket. Kommissionens forslag skal til afstemning den 25. november 2016 i Kommissionens forskriftudvalg for EU's miljømærke, Blomsten.

Forslaget behandles i en forskriftprocedure med kontrol (art. 5a i Rådets afgørelse 1999/468/EF, som ændret ved Rådets afgørelse 2006/512 af 17. juli 2006), jf. art. 16, stk. 2 i miljømærkeforordningen. Hvis der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger Kommissionen forslaget for Rådet og Europa-Parlamentet med henblik på legalitetskontrol, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 3 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i miljømærkekomiteen, forelægger Kommissionen sagen for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 2 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen.

Formål og indhold

Kommissionens beslutningsforslag omfatter kriterier for ansøgning om EU-miljømærkelicens til hhv. håndopvaske- og rengøringsmidler. Produkterne kan anvendes til såvel husholdningsbrug og professionelt brug. Licenshaveren er typisk producenten af det miljømærkede produkt.

Hvor der er tale om et nyt eller skærpet krav, er det markeret med en '*’.

Håndopvaskemiddel. Produktgruppen omfatter håndopvaskemiddel, som kan anvendes i husholdninger eller i professionelt øjemed. Kriterierne blev sidst revideret i 2011 og foreslås gyldige i 6 år.

Rengøringsmidler. Produktgruppen omfatter rengøringsmiddel til overfladerengøring af hårde overflader, herunder også rengøring i køkkener, på bad/toiletter og vinduespuddning. Kriterierne blev sidst revideret i 2011 og foreslås gyldige i 6 år.

Grænseværdier og dosis. Ved ansøgning om miljømærkelicens skal indgående stoffer i koncentrationer over 0,010 % anføres, med undtagelse af konserveringsmidler, farvestoffer og parfumestoffer, der skal medregnes uanset koncentration (dvs. også under 0,010 %) i beregningen af ”kritisk fortyndingsvolumen”, se nedenfor. Dette skyldes, at disse ingredienser typisk er meget miljøfarlige og indgår i koncentrationer under 0,010 %.

For *håndopvaskemiddel* er der en doseringsangivelse pr. liter opvaskevand.

For *rengøringsmiddel* afhænger dosisberegning af anvendelsesområde, og i forhold til om det EU miljømærkede rengøringsmiddel er ufortyndet eller ”klar til brug opløsning”, som fx i sprayflasker.

Kritisk fortyndingsvolumen. På baggrund af alle indgående stoffers giftighed og potentiale for at ophobe sig i vandmiljøet, udregnes produktets kritiske fortyndingsvolumen. Det kritiske fortyndingsvolumen for hele produktet samler bl.a. giftighed og nedbrydelighed i en og samme værdi, og gør det muligt at sammenligne to produkters *teoretiske* miljøpåvirkning i forhold til hinanden.

Der er sket generelle stramninger i både håndopvaskemiddel og rengøringsmiddel.

Nedbrydelighed. Der sættes maksimale grænser for mængden af anvendte organiske stoffer, der ikke kan nedbrydes under forhold, hvor der er ilt til stede (aerobe forhold), eller hvor der ikke er ilt til stede, hvis et stof ikke nedbrydes før det udledes til vandmiljøet (såkaldte anaerobe forhold, typisk i bundsedimenter).

Miljøfaremærkning. Det EU miljømærkede opvaske- eller rengøringsmiddel må som udgangspunkt ikke indeholde en mængde af kemiske stoffer og blandinger, der vil medføre, at det *endelige produkt* skal klassificeres i en af følgende fareklasser (giftig, CMR, sensibiliserende eller miljøfarligt). Der kan undtages for dette kriterium, men det er ikke foreslået for nærværende produktområder.

Basiskrav til kemiske stoffer og blandinger:

Indhold af farlige stoffer. EU-Blomstforordningen (nr. 66/2010) stiller som basiskrav, at produktet ikke må tilsættes stoffer eller blandinger, der på tidspunktet for licensudstedelse skal klassificeres (inkl. selvklassificering) som giftige, kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionstoksiske (CMR), sensibiliserende eller miljøfarlige, jf. EU’s CLP forordning. Kommissionen kan foreslå at undtage kemiske stoffer eller blandinger fra basiskravet, såfremt substitution ikke er teknisk mulig.

Desuden må der ikke indgå stoffer, der i EU's REACH forordning, 1907/2006, artikel 57, defineres som *særligt problematiske stoffer* (SVHC), og som jf. samme forordnings artikel 59(1) oplystes på REACH kandidatlisten. Koncentrationsgrænsen er 0,010 %. Stoffer der er opført på REACH kandidatlisten, kan ikke undtages.

Undtagelser fra ovenstående basiskrav. De væsentligste undtagelser, som Kommissionen foreslår fra ovenstående basiskrav præsenteres her:

Tensider, der er miljøfareklassificeret¹ H400 eller H412 kan anvendes, men kun hvis de er anaerobt nedbrydelige*.

Subtilisin, der er miljøfareklassificeret¹ H400 eller H411. Subtilisin anvendes i små mængder og erstatter mere miljøbelastende kemikalier og kan vaske rent ved lavere temperaturer. Hermed opnås overordnet set en miljømæssig fordel i forhold til produkter, der ikke indeholder Subtilisin. Subtilistin og enzymer i øvrigt, skal være indkapslet for at minimere kontakt med brugeren af produktet.

Anden regulering af kemiske stoffer og blandinger

Parfume og sensibiliserende stoffer. Håndopvaske- eller rengøringsmidler må ikke indeholde mere end 0,010 % af de parfumestoffer, der er deklarationspligtige, jf. EU's detergentforordning, eller parfumestoffer og andre sensibiliserende stoffer klassificeret¹ som H317 eller H334 i koncentrationer over 0,010 %.

Håndopvaskemidler med henblik på brug i professionelt øjemed må ikke indeholde parfume.

Konserveringsmidler. Konserveringsmidler må kun tilsættes med henblik på at konservere selve produktet (*in-can*) og i anbefalet dosis. Konserveringsmidler må ikke være bio-akkumulerbare.

Det er ikke tilladt at anprise det EU miljømærkede håndopvaske- eller rengøringsmiddel med en antimikrobiel eller desinficerende effekt. Et EU-miljømærket håndopvaske- eller rengøringsmiddel er således ikke et biocidmiddel.

Herudover begrænses brugen af konserveringsmidlerne methyl-isothiazolinon (*MI*)* og benz-isothiazolinon (*BIT*)* til hver 50 ppm (0,0050 %), og blandingen chlormethyl-isothiazolinon/methyl-isothiazolinon (*CMIT/MI*) i forholdet 3:1 er begrænset til 15 ppm.

Indhold af fosfor (P) *. P-indholdet begrænses i håndopvaskemiddel til 0,08 g/l brugsopløsning ved opvask, mens det for rengøringsmiddel begrænses op til 1,0 g P pr. liter ufortyndet rengøringsmiddel.

Udelukkede kemiske stoffer. EU-miljømærket håndopvaske- eller rengøringsmiddel til såvel husholdnings- som professionelt brug må bl.a. ikke tilsættes: alkyl phenol ethoxylater (APEO'er) og

---

¹ Miljøklassificering: **H400** = Meget giftig for vandmiljøet. **H410** Meget giftig med langvarige virkninger for vandlevende organismer. **H411** = Giftig med langvarige virkninger for vandlevende organismer. **H412** = Skadelig med langvarige virkninger for vandlevende organismer.

Sundhedsklassificering: **H317** = Kan forårsage allergisk hudreaktion. **H334** = Kan forårsage allergi- eller astmasymptomer eller åndedrætsbesvær ved indånding. **H351** = Mistænkt for at fremkalde kræft.

afledte stoffer heraf, EDTA, formaldehyd, mikroplast*, nanosølv*, triclosan*, perfluorerede tensider* og reaktive klorforbindelser. Kravet gælder også koncentrationer under 0,010 %.

Palmeolie*. Hvis der i det miljømærkede håndopvaske- eller rengøringsmiddel indgår ingredienser baseret på palmeolie eller palmekerneolie skal producenten af det miljømærkede håndopvaske- eller rengøringsmiddel opvaskemiddel stimulere efterspørgslen af palmeolie/palmekerneolie fra certificerede bæredygtige plantager. Der er tale om et nyt krav, hvor der kræves dokumentation for certificeret bæredygtigt dyrket palmeolie. Der accepteres den "laveste" grad af sporbarhed "book and claim" eller lignende. Kravet sikrer ikke en vis andel af certificerede råvarer i det specifikke miljømærkede produkt, men sigtet er, at øge efterspørgslen af bæredygtigt dyrket palmeolie/palmekerneolie. Kommissionen gør endvidere opmærksom på, at andelen af ingredienser med fuld sporbarhed fra råvarer til færdig ingrediens endnu er meget lav, og at kræve fuld sporbarhed fra råvarer til færdig ingrediens ville hæmme udbredelsen af certificeret palmeolie/palmekerneolie. Med "book and claim" kan det miljømærkede produkt ikke anprises for indhold af certificeret palmeolie/palmekerneolie.

Mikroorganismer. Mikroorganismer er tilladt at anvende i rengøringsmidler, såfremt de er omfattet af nedenstående krav:

- *gruppe 1: en biologisk agent, som sandsynligvis ikke forårsager sygdom hos mennesker* i direktiv 2000/54/EF om beskyttelse af arbejdstagerne mod farerne ved at være udsat for biologiske agenser under arbejdet, idet gruppe 1 er vurderede mikroorganismer, der er i den laveste risikogruppe (grupper fra 1-4)(stigende gruppe nummer indikerer mikroorganismer, der kan forårsage sygdom hos mennesker), og
- Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet EFSA's liste over godkendte mikroorganismer til tilsætning i fødevarer (QPS – *Qualified Presumption of Safety*).

Tilsatte mikroorganismer må ikke:

- være genetisk modificerede (udsættelse af sådanne er omfattet af andet regelsæt), og
- være resistente overfor de fem større grupper af antibiotika *aminoglycosider, macrolider, beta-lactam, tetracykliner og fluoroquinoloner*,
- tilhøre fem patogene bakteriestammer: *E. coli, Streptococcus (Enterococcus) spp., Staphylococcus aureus, Bacillus cereus og Salmonella spp.*

Emballage, kvalitet og forbrugerinformation

Emballagekrav. Der stilles krav om et "emballagevægt-dosis forhold", der skal sikre et minimalt forbrug af emballage i forhold til antallet af doseringer. Anvendes der over 80 % genbrugsmateriale, eller over 80 % plastikemballage fra fornybare ressourcer til emballage, eller anvendes der et bulk-system med indbygget retursystem, er emballagen undtaget fra ovenstående emballagevægt-dosiskrav.

For at lette muligheden for at genanvende plast emballage skal plast anvendt i etiket, låg og dunk/hovedemballagen være forenelige og genanvendelige.

Brugsegnet. Produktet skal være brugsegnet, og vaskeeffektiviteten skal testes, fx op imod et markedsledende referenceprodukt. Der skal være information om korrekt dosering.

Samlet set vurderer Miljøstyrelsen, at de reviderede EU-miljømærkekriterier for håndopvaskemiddel, og rengøringsmidler til hhv. husholdningsbrug og professionelt brug er på samme niveau som det nordiske miljømærke, Svanen, selvom der kan være forskel på de enkelte krav.

Der er pt. 4 licenser til EU-miljømærkede håndopvaskemidler i Danmark hhv. 126 i EU; og 8 licenser til miljømærkede rengøringsmidler i Danmark hhv. 276 i EU.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt sagen som et led i forskriftproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Kommissionsbeslutninger om miljømærkekriterier i medfør af EU's miljømærkeforordning er direkte gældende i EU medlemslandene.

Konsekvenser

Forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser. Kommissionens beslutninger om miljømærkekriterier er direkte gældende i EU medlemslandene. En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

Statsfinansielle konsekvenser. Forslaget vurderes ikke at have væsentlige statsfinansielle konsekvenser.

Samfundsøkonomiske konsekvenser. Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser.

Erhvervsadministrative konsekvenser. Forslaget vurderes ikke at medføre nævneværdige erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Beskyttelsesniveauet. Forslaget skønnes at have positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark, idet forslaget samlet set vurderes at skærpe miljøkravene til EU miljømærket vaskemiddel.

Høring

Forslaget har været i høring i EU-miljøspecialudvalget 9. - 11. november. Der er indkommet to bemærkninger.

Novozymes bemærker følgende: Subtilisin er det mest udbredte enzym i vaskemidler og fjerner pletter som græs og blod m.m. Subtilisin virker også ved lave temperaturer, hvilket er et krav i de nuværende EU miljømærke-kriterier. Den nye klassificering H411 kommer fra en ændring af kriterierne i CLP-forordningen. Der er ikke nogen ny risikoprofil for Subtilisin, siden enzymet er så bionedbrydeligt, at udledningen til miljøet er ubetydelig. Novozymes er enige i, at der ikke findes alternativer.

CO-industri bemærker, at gyldighedsperioden på 6 år er lang tid og vil foretrække 4 år. Derudover bemærker CO-industri, at farlige stoffer ikke må tilsættes, og samtidigt er de tilladt i 50 ppm. Det kan for nogen stoffer/effekter være meget og man foretager ikke en vurdering af den samlede udsættelse fra flere kilder/produkter (aggregate exposure).

Generelle forventninger til andre landes holdninger

På baggrund af afstemninger om tidligere reviderede miljømærkekriterier vurderes det, at der er opbakning til det samlede forslag, men man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater.

Regeringens generelle holdning

Ifølge EU miljømærkeforeningen skal EU's miljømærkekriterier have et niveau, så op til 20 % af det europæiske marked ville kunne leve op til miljømærkekriterierne ved vedtagelsen af kriterierne. I forhold til udbredelsen af miljømærkede håndopvaske- og rengøringsmidler til det europæiske marked, har der i løbet af miljømærkekriteriernes levetid været to tilpasninger af kriterierne, for at sikre at udbredelsen fortsat kan ske:

1) Subtilisin med miljøfareklassificering H411 blev tilladt at anvende ved Kommissionsbeslutning i 2016. Sidstnævnte ændring gav anledning til, at Danmark bad Kommissionen om, at den sideløbende revision af miljømærkekriterierne for gruppen af rengørings- og vaskemidler skulle vurdere, om der var alternativer til Subtilisin. Der er ikke fundet alternativer, hvorfor anvendelsen af Subtilisin stadig er mulig, men Kommissionen vil også ved næste revision undersøge for alternativer.

2) De vaskeaktive tensider med miljøfareklassificering H412 blev tilladt at anvende ved Kommissionsbeslutning i 2013. Tensider med H400 har været tilladte at anvende fra starten af.

Med dette forslag er dog tilføjet, at tensider med miljøfareklassificering H400 og H412 desuden skal være anaerobt nedbrydelige. Danmark har arbejdet for at alle tensider skulle være anaerobt nedbrydelige, men finder det tilfredsstillende, at de tilladte miljøfareklassificerede tensider skal opfylde krav om at være anaerobt nedbrydelige. Det minimerer risikoen for at de udgør en risiko for vandmiljøet.

Nærværende kommissionsforslag ændrer således ikke væsentligt på indholdet af Subtilisin eller miljøfareklassificerede tensider. I stedet må det betegnes som positivt, at forslaget ikke indeholder de nuværende undtagelser for parfumestoffer, der er klassificeret H412 og konserveringsmidler klassificeret H410, H411 og H412, som Danmark ikke ønsker undtaget. Endelig har Danmark støttet at fjerne undtagelsen for optisk hvidt med klassificeringen H413, der kan forårsage langvarig effekt på vandlevende organismer.

Regeringen kan i fornødent omfang acceptere, at nogle indholdsstoffer undtages fra basiskravet og anvendes i miljømærkede vaske- og rengøringsmidler. Det gælder især indholdsstoffer, der bidrager til vaskemidlets funktion (fx tensider og enzymer), og som er underlagt rimelige miljøkrav eller vurderes sikre at anvende. Anvendelsen af Subtilisin kan erstatte mere problematiske vaskeaktive stoffer og nedsætte vasketemperaturen, så der spares energi.

Fra dansk side er der også arbejdet for at begrænse eller udelukke brugen af det meget allergifremkaldende konserveringsmiddel, MI (methylisothiazolinon), der begrænses til en maksimal mængde på 50 ppm. Grænsen var før det dobbelte. Dette ser regeringen som et skridt i den rigtige retning. I forhold til brugsområderne for håndopvaske- eller rengøringsmidler har bl.a. Danmark argumenteret for at methylisothiazolinon skulle reguleres yderligere end grænsen på 50 ppm, fordi både håndopvaske- og rengøringsmidler kan være i direkte kontakt med hudoverfladen i længerevarende tidsrum. Danmark har foreslået en grænse på 15 ppm på linje med den grænse, der forventes at blive vedtaget i kosmetikforordningen for kosmetikprodukter som fx sæber, der anvendes på huden, men som også vaskes væk igen (rinse-off produkter).

Kommissionen har efter fremsendelsen af beslutningsforslagene for håndopvaske- og rengøringsmidler, fremsat forslag om, at hvis EU's Kosmetikforordning fremover kun tillader brugen af MI i koncentration op til 15 ppm i rinse-off produkter så skal denne koncentration gælde i EU miljømærkede håndopvaske- og rengøringsmidler. Øvrige medlemslandes stillingtagen hertil kendes ikke.

Fra dansk side er der også arbejdet for en yderligere begrænsning af allergifremkaldende parfumestoffer (under 0,010 %) og ikke mindst udelukke brugen af parfumestoffer i vaskemidler til professionelt brug. Der har ikke været generel opbakning til denne fremgangsmåde, men parfume er fortsat udelukket i EU-miljømærkede håndopvaskemidler, der anvendes i professionelt øjemed.

Endelig indeholder forslaget som noget nyt et CSR krav, der skal *stimulere* efterspørgslen på mere certificeret bæredygtigt dyrket palmeolie/palmekerneolie, *hvis* palmeolie/palmekerneolie er anvendt som råvarer i produktionen af ingredienser i vaskemidlet. Regeringen er enig i ambitionsniveauet, selv om det er lavt, fordi denne fremgangsmåde kan stimulere produktionen af bæredygtigt dyrket palmeolie/palmekerneolie, men vil arbejde for, at Kommissionen ved næste revision vurderer muligheden for at øge sporbarhedskravet.

Som noget nyt foreslår Kommissionen, at de bliver tilladt at tilsætte mikroorganismer til EU miljømærkede rengøringsmidler, eventuelt som erstatning for vaskeaktive kemikalier. Tidligere har dette været udelukket af kriterierne. Der stilles krav til hvilke mikroorganismer, der må tilsættes for en sikker anvendelse. Kravet er det samme, der stilles i det nordiske Svanemærke, hvor det dog kun er tilladt at tilsætte i svanemærkede rengøringsmidler til professionel brug. Danmark foreslog en lignende begrænsning i EU miljømærkede rengøringsmidler for at opnå erfaring med brugen af mikroorganismer i miljømærkede rengøringsmidler.

Anvendelsen af mikroorganismer i rengøringsmidler er endnu ikke særlig udbredt, men den finder sted, fordi det antages, at mikroorganismene kan nedbryde snavs og fx kalk, og eventuelt erstatte miljøproblematisk kemikalier i produkterne. Der er dog endnu ikke stor erfaring med anvendelsen og effektiviteten. For de EU miljømærkede rengøringsmidler med mikroorganismer er der krav om, at de skal klare samme effektivitetstest som EU miljømærkede midler uden mikroorganismer.

Regeringen agter på baggrund af en samlet vurdering at støtte forslaget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.